

Quan Barcelona era la capital de la moda

Una novel·la repassa la història de la centenària botiga de luxe Santa Eulàlia

THAIS GUTIÉRREZ BARCELONA

“**J**o sempre he pensat que la realitat supera la ficció, però en el cas de Santa Eulàlia això és més cert que mai”. Ho diu Núria Pradas, autora de *Somnis a mida* (Columna), la novel·la que recorre la història de la mítica botiga Santa Eulàlia començant pels feliços anys 20 a Barcelona, passant per la foscor de la Guerra Civil i acabant amb la grisa postguerra, quan el país lluitava per tirar endavant. Ho explica asseguda al despatx de Lluís Sans, l'actual propietari de l'establiment del passeig de Gràcia, que pertany a la quarta generació de la família al capdavant de la botiga i que veu plasmades, a les pàgines del llibre, les històries, els records i les vivències que el seu avi –que a la novel·la pren el nom d'Andreu Molins– li va explicar quan ell era petit.

Pradas reconeix que el seu interès per Santa Eulàlia va néixer de forma casual, passejant un dia pel centre de Barcelona. “Em vaig aturar al pla de la Boqueria i vaig veure l'estàtua de Santa Eulàlia a la cantonada d'un edifici majestuos. Què hi fa, aquesta estàtua, aquí?”, diu que va pensar. Investigadora nata i curiosa de mena, aquella mateixa nit ja ho sabia tot d'aquella estàtua i d'aquell racó de la ciutat. Allà hi havia la botiga original de Santa Eulàlia i no va ser fins als anys quaranta que es va traslladar al passeig de Gràcia, a un edifici diferent de l'actual, que és propietat d'Amancio Ortega, amo d'Inditex. “Molts barcelonins com jo –diu Núria Pradas– no sabem que Santa Eulàlia no ha estat sempre al passeig de Gràcia”. Aquella descoberta va despertar el

seu interès per la botiga, però era conscient que “no podia escriure un llibre sense posar-se en contacte amb la família Sans”. Per això es va citar amb l'actual propietari en aquest mateix despatx on ara s'explica. “Ell va estar encantat, em va obrir les portes dels seus records i va tenir una gran idea: que jo em trobés amb antics treballadors de la casa per recordar èpoques passades”. Aquella trobada va donar molt de si. L'autora es va reunir amb una desena de treballadors, ja jubilats, que li van saber retratar l'esperit que imperava a la botiga i la manera de treballar. “Tots havien estat aquí més de 50 anys i en tenien un gran record. Em va colpir molt com parlaven de l'avi de Lluís Sans, un home que cuidava molt els seus empleats perquè concebia l'empresa com una família”, explica Pradas. Sans n'ho ratifica: “El meu avi tenia un sentiment molt paternalista cap a tots els treballadors de la casa i això el portava a fer-se'n responsable, i així va aconseguir que l'ambient de treball fos excepcional”.

Història d'una nissaga

La història d'aquell home, que la novel·la repassa en clau literària, és apassionant. Va heretar la botiga del seu pare amb només 22 anys. Aquella empresa havia nascut l'any 1843 de la mà de la família Taberner, que la va anar ampliant i fent créixer fins que a principis del segle XX es van aliar amb Lorenzo Sans, besavi de l'actual propietari, que tenia la botiga de teixits Las Columnas, al carrer de la Boqueria. Però la mort de Domingo Taberner, el 1915, i de Lorenzo Sans, el 1917, van portar l'avi de Lluís Sans, un dels protagonistes de la novel·la, a fer-se càrrec del negoci. “En aquell moment va prendre una decisió molt polèmica –recorda



01. L'edifici de Santa Eulàlia al pla de la Boqueria el 1928. 02. La desfilada que es va fer el 41 per a la inauguració de la botiga del passeig de Gràcia. ARXIU HISTÒRIC SANTA EULALIA

Lluís Sans–, i és que el seu oncle, que era banquer de Ferrassa, li va aconsellar que acomiadés tots els treballadors més grans que ell perquè si no no podria manar. I així ho va fer. Avui en dia això és terrorífic, però era una altra època”. La mitjana d'edat de la botiga després de la polèmica mesura va provocar que fos popularment coneguda com el Par-

culari Santa Eulàlia. Però, alhora, aquella decisió va permetre a Sans créixer, i l'aliança amb el dissenyador Pedro Formosa –que a la novel·la pren el nom de Ferran Clos– passa a ser fonamental per convertir Santa Eulàlia en un referent de l'alta costura a l'Estat.

“El meu avi va tenir clar que havíem de seguir les passes de París,



amb desfilades. Fins aquell moment les creacions s'ensenyaven amb nines de porcellana, amb vestidets a mida, i així les clientes es feien una idea de quin vestit volien. Sans va posar punt final a aquesta tradició i va organitzar les primeres desfilades d'alta costura de l'Estat, amb col·leccions firmades per Formosa,

que s'havia casat amb la seva germana. “El meu avi va aconseguir portar l'esplendor de París i l'alta costura a Barcelona”, destaca Sans. La primera desfilada de Santa Eulàlia va ser l'any 1926 i al llibre s'explica amb tot detall. “Va ser un gran esdeveniment social a la Barcelona de l'època”, explica Pradas, recordant que “en aquell moment no hi havia

03. Els sastres de Santa Eulàlia al seu espai de treball. 04. Núria Pradas, autora del llibre, i Lluís Sans, propietari de la botiga. CELIA ATSET



tantes diversions com ara i l'èxit de la cita va provocar que a partir de l'any següent es fessin invitacions estrictament personals per evitar aglomeracions”. La burgesia catalana es delia per veure “les maniquins vivents”, com anomenaven aquelles primeres models que vestien els vestits dissenyats per Formosa. L'estil elegant i sobri que sempre ha imperat en aquesta casa

començava a despuntar llavors. “El meu oncle avi [fent referència a Formosa] podia ser agosarat amb els dissenys, però sempre dins d'una elegància que no abandonava mai”, recorda Sans, que diu que “mai va fer res extrem”.

Col·lectivització de la botiga

Però l'arribada de la guerra va marcar un sagnant final a tot aquell luxe i glamur. La botiga va ser col·lectivitzada i es va convertir en Santeulàlia –per evitar connotacions religioses–, un establiment d'uniformes militars. “El meu avi es va haver d'amagar perquè els de la FAI el volien matar, però, tot i que la majoria de treballadors sabien on era, mai ningú el va delatar. L'estimaven i el respectaven”. La novel·la repassa àmpliament aquells anys de guerra, fam i mort i arriba fins a la postguerra, “quan tots els que havien sobreviscut van començar a lluitar per tornar a la normalitat”. “M'interessava molt explicar com la gent va intentar refer la seva vida després de la guerra intentant recuperar el que havien sigut abans”, explica l'autora, que creu que “personatges com Lluís Sans van ajudar a refer la Barcelona de postguerra”. En aquella època de grisor també hi havia anècdotes curioses, algunes recollides al llibre, com el dia que Carmen Polo, la dona de Franco, va visitar la botiga. Com que tenia fama d'endur-se tot allò que li agradava sense pagar, Sans va decidir amagar els millors peces per evitar-se disgustos.

De la postguerra, Santa Eulàlia en va sortir reforçada, ja com a temple del luxe, i durant els anys 50, 60 i 70 va viure unes dècades d'aurades en què l'alta societat catalana la va convertir en el referent d'alta costura. I aquí és on la novel·la s'acaba, tot i que Pradas –fascinada per la història familiar– diu mig en broma que potser en farà una segona part. I és que la història de la botiga va fer un tomb l'any 1988, quan el pare de Lluís Sans, Lorenzo, va morir sobtadament i ell, amb només 22 anys, igual que l'avi, va haver de posar-se al capdavant del negoci. “Van ser uns anys molt difícils –admet–. Era molt jove i tenia altres projectes al cap. Encara començava molt l'empresa”.

Pradas diu que potser algun dia escriurà aquesta part de la història de Santa Eulàlia. Mentrestant, assaboreix l'èxit d'una novel·la que té dos elements –Barcelona i la moda– que la fan molt atractiva i que potser expliquen com és que abans d'arribar a les llibreries ja se'n havien venut els drets i van pagar. El glamur de Barcelona, sembla, té una forta tirada internacional. —